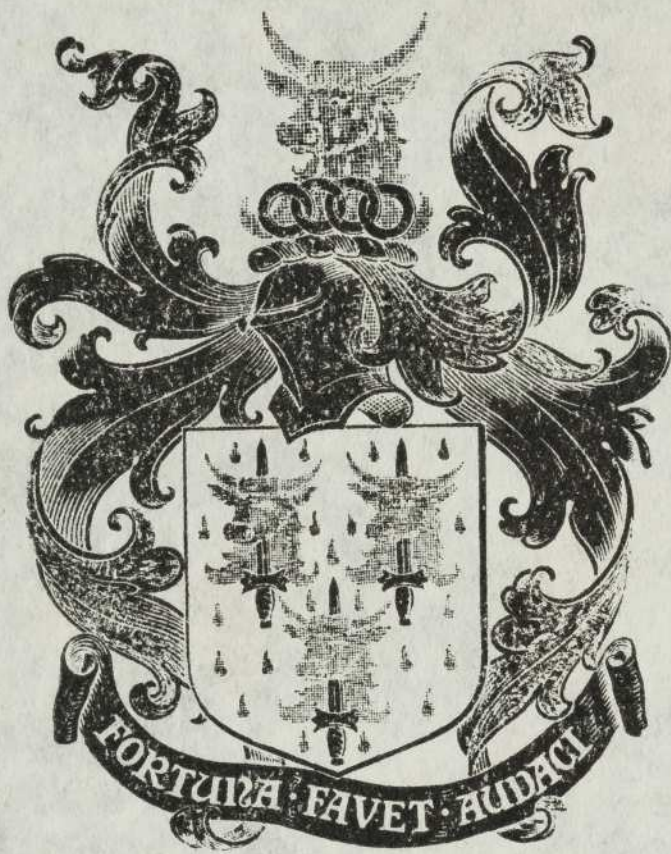

ALEXANDER TURNBULL
LIBRARY

WELLINGTON, NEW ZEALAND

57
AOTUROS.

KO TE RITENGA O TE INGOA NEI,

Ko te tangata Māi,

KUA OTI TE TUHITUHI I TE REO PAKEHA

E

SAMUEL WILBERFORCE. M. A.

Waimate :

He mea taia i te Perehi o te Pihopa.

1843.

499 M

1843

AGA

W. 91

33609

AGATHOS.

Ara ko te kahu arai katoa o te Atua.

Tera, e hoa ma, i tetahi wa he Kingi maia, e wakamatea ana tona wenua e tetahi Tarakona kaha wakamataku. No reira i wiriwiria ai e taua Kingi etahi o ana hoia tino maia, tonoa ana ratou e ia ki taua wahi o tona wenua e wakamatea ana e te Tarakona. Meake ratou haere, ka mea atu ia ki a ratou, 'Nana, e matau ana koutou aha-' 'koa wakaputaina mai te riri me te kaha katoa' 'o te Tarakona ki ahau i mua ra, kihai ia i kaha,' 'a mate ana i ahau. Me aru katoa aku hoa po-' 'no, i te ritenga kua waiho iho e ahau ki a ratou' 'kia maia ratou, me ahau kua maia ; ko reira ra-' 'tou noho ai i raro-raro iho i toku torona. Na', 'konei i tonoa atu ai koutou e ahau, ki te wawai, 'ki tenei Tarakona, a ko taku kaha e haere tahi

‘atu me koutou ki te taua. Nana, kia mataara
‘koutou. Ki te mahara koutou ki aku kupu, a’
‘ka karanga mai ki taku ingoa, i nga wa, e tata’
‘mai ai te mate; a ki te mau tonu ano hoki kou-’
‘tou ki te kahu arai katoa, me nga ringaringa,’
‘kua oti nei te taka e a hau mo koutou, ekore’
‘koutou e mate i te Tarakona. Otira ki te roko-’
‘hina wakaarokoretia mai koutou e ia, a kahore’
‘o koutou kahu arai e mau ana, ka mate koutou’
i a ia.’

Hohoro tonu te wakaae me te haere katoa o
nga hoia, ki te wahi e wakamatea nei e te Tara-
kona. E hou ana to ratou taenga atu, mataara
tonu ratou, a kihai mahue o ratou kahu arai; ka
moe etahi ka ara etahi ki te wanga; ano to hu-
nga e tu ana rawe rawa i te kanapa o a ratou kahu
arai, me o ratou ringaringa; hari tonu te tangata
kainga no te mea kei waenga pu i a ratou nga ho-
ia o te Kingi e wanga ana. Ma te ata e titiro ko
nga kai mataara o te po ka haere ki te moe, a
ko te hunga kua moe, oti rawa te wakakahu ki

o ratou kahu arai, me te wakamatautau hoki i te koinga o nga hoari, ka karanga ratou ki te ingoa o to ratou Piriniha, a ka haere ki te wanga i te Tarakona kino.

Rawe rawa ratou i konei, otira kihai ratou i mau tonu ki tenei ritenga : tiaki noa hoki ratou a te puta te Tarakona. Marire tonu to ratou kai-nga. Ngaki ana te tangata wenua i a ratou mara, a ka haere ano hoki ka tata te hauhakenga, e marire ana ratou, e tuku hakari ana, e hokohoko ana ; a ka wakaaro nga hoia he teka noa pea nga rongo o te Tarakona, ka wareware haere ki te kupu o to ratou Piriniha mo te mataara, me te tupato. Na te kaha o te ra ka taimaha o ratou ringaringa ; mea noa tetahi, 'Ha, he aha te tikanga i maua tonutia ai tenei potae taimaha ? Wera noa iho taku matenga i te witinga iho o te ra ki tenei potae, a te kitea te Tarakona e meingatia nei, ka mabue rawa i ahau te potae nei ki te tenei. hei te kiteatanga atu o te Tarakona e haere mai ana ka tiki ai.' Pera noa hoki tetahi ki te

arai o tona uma, me tetahi hoki ki tona arai. Ana te wera o te wenna ka wera ake nga takai paraihe o o ratou waewae; mamae noa ratou, a mahue iho era, a ka marara ratou, puta noa ki tenei hakari ki tera marenatanga ranei. Kihai matauria he hoia ratou no te Kingi, ma te rapu tonu ano ia ki tana tohu e mau ana, ka matauria ai, mahue rawa hoki te ahua i tonoa mai ai ratou e to ratou Piriniha ki te taua.

Kotahi ia o ratou kihai rite ki ana hoa, ko Akatohe te ingoa, pouri rawa tona ngakau ki a ratou mahi. He tini ana wakamaharatanga atu ki a ratou i nga kupu a to ratou Piriniha, mea atu ana ia ki a ratou, 'Ahakoa te kitea, e koro ma,' 'te hoa riri, tenei ano ia te patata ana; a kahore' 'he pohehetanga o to tatou Piriniha, kua wawai' 'hoki ia ki te Tarakona, a kua matau ia ki tana' 'ahua wakamataku.' Kataina ana, tawaia ana tenei tangata maia, meinga ana ia he wawau, no te rite ana mahi ki a ratou. Otiia kihai ia i wakarongo; a ahakoa puta o ratou kupu kino, ahakoa kaha te

ra o te awatea hei wakahemo i a ia, ahakoa nge-
nge ia i tona haerenga i te weranga o te onepu,
ahakoa kuiki ia i nga haurahi o te po, kihai i ma-
hue i a Akatohe nga kahu arai a tona Piriniha, i
hoatu ai kia mau tonu i a ia; kihai hoki i mahue
i a ia nga takai paraihi o ana waewae mamae, me
tana mahi mataara i te po.

Roa rawa iho to ratou noho penei, a te kitea
mai te hoa riri, ka kake haere o ratou kupu kino
ki a ia. A mea kau ano ratou, 'he ora, kahore
kua patata te mate.' Katahi hoki ka kitea nga
tohu wakamataku me he ai tangata hei titiro.
Tera taua hoia i tenei wa e hoki mai ana i te ha-
kari, kua hari, kua waiata, kua kanikani ratou, a
kua mahue i taua hoia ana kahu arai, me ana ri-
ngaringa; a tenei ia te hoki marire ana ki tana
teneti i te ahi-ahi o te rangi raumati. E wakaa-
ro haere ana ia ki ana hoa i taua hakari, ki te ra-
we ano hoki ona, e mihi ana ki a Akatohe mona
e wehi nei, e haereere tonu nei i te roro o tona te-
neti e pehia ana e te taimaha o ana kahu arai.

E wakaaroa ana ano enei mea ka rongoi ia ki te ngaehe e puta mai ana i te motu ngahere, ki matau ona, a me te uira ano te puta wakarere mai o te Tarakona ki mua ona. E rapu ana ia i te hoari a tona Piriniha, a te kitea ki tana taha e mau ana, ka ngore noa nga turi, e haerea atu ana e te Tarakona, e karanga ana ia ki tona Kingi, otira e meake ana roto i a ia, kua pahure ke te ra e karanga atu ai ia ; kua wakarere hoki ia i ana kahu arai me ona ringaringa, a kahore he mea hei wakaora i a ia, tahuri noa atu ia ki te oma, hoake rawa kua kapi mai a mua ona, i nga tao o te Tarakona, a na te mea kua mahue i a ia nga takai paraihi, ngore noa ona waewae, kainga ana ia e te Tarakona. I peneitia ano hoki etahi, a ngaro noa iho ratou i te tirohanga a o ratou hoa ; no konei te hunga noho iho, ka miharo mo te kore e kitea mai o ratou hoa ; ka puta te mahara ki o ratou hoa, ka pouri o ratou ngakau, otira kihai roa, kua hakari ano ratou, kua kai, kua inu, kua hari, kua wakarere i o ratou kahu arai, kua wareware

ano hoki ki nga kupu a to ratou Piriniha, te mahara kua patata te mate.

Tera te Tarakona kua manamanangia i te matenga o etahi o nga hoia i a ia, ka wakaaroaro kia huakina putia nga toenga iho, kia kotahi ai matenga o ana hoa riri.

Kua roa ke tona piringa ki roto ki te ngahere, ki pahaki atu i te kainga o nga hoia; i kite hoki ki a Akatohe e mataara tonu ana, me tana hoari koi e mau tonu ana ki tona taha mau, ko taua arai ano hoki oti rawa te pani ki te tohu o te ripeka he mea wakatakawe ki tona pokohiwi, no reira te Tarakona ka mahara ki to raua wawaitanga ko te Piriniha, a ka wehi ia.

Otira no te aonga ake o te ra, kua awatea, ka haere a Akatohe ki tona teneti ki te wakaokioki i a ia a ki te moe ano hoki, waiho iho nga hoa i waho e taka ana, no konei te Tarakona ka wakaaro kua taka mai tona wahi, huakina ana e ia nga hoia, ko etahi o ratou i haehaea e ia ki ona ringaringa, ko etahi i ngaua ki ona niho rino, a

tini noa iho ki te mate i te tainga e ia ki tana hia-
wero. No konei ka pa te karanga a te tini ki o ra-
tou kahu arai kua wakarerea ra ; ko tetahi i kapo
ki te hoari, a ka rere atu ki te Tarakona ; otira
no te mea kahore te arai o tona matenga i mau,
warea ia ki te wakahepo kia u tetahi mona patu,
taia iho ana tona matenga e te Tarakona ki ona
waewae, a ka mate te hoia ; kua rokohina e te
pekenga mai o tetahi, i mau ano te arai matenga
o tenei, he hoari ano hoki i tona ringaringa, ko te
mea tenei i roaroa kau iho, otira no te unga o ta-
na patu ki te Tarakona ka rongo ia i te mamae
wakamarokia ana e ia tana mea wakamate takai
pu ki te hope o te hoia, a no te mea kahore te a-
rai o ia wahi i mau ki a ia, ka hinga iho ia, a ka
mate. Mei reira ka wakatika atu ko tetahi, ko
te mea tenei wahi iti mau katoa ona kahu arai, o-
tira kawea e te porangi, kihai ia i tatari ki te ra-
pu i te arai mo mua i a ia kua waiho hoki e ia ki-
hea ranei, a ka wakatika ia ki te wawai ki te Ta-
rakona, a ka u tana patu ki te Tarakona, a te pa

atu te Tarakona ki tona matenga kua ngaro hoki i te arai, ki ana kaokao ranei, kua oti ano hoki reira te arai ; otira puta wakarere atu ana nga tao muramura i nga ringaringa kino o te Tarakona, a na te mea kahore te arai mo mua i a ia i mau ki tona ringaringa, titi atu ana ki nga kahu arai o tona tinana, puta pu hinga iho ana te hoia, a ka mate ; te mea i mate ai tetahi iho, e wawai ana ia ka titaha atu te arai i tona ringaringa, a ka takoto kau tona uma, rokohina kahore te arai o reira i mau, a ka mate ia ; ko tetahi i mate i nga tao watiwatianga, e puranga ana i te wenua, i haere mai hoki ia i tana teneti a kua mahue atu nga takai o ona waewae ; no konei ka hari te Tarakona ki te nui o tona kaha, a ka wakaaro meake hemo i a ia nga hoia katoa o te Piriniha.

Otira kua ara a Akatohe i te turituri i tana moe, moe iho hoki ka kite ia i tana Piriniha e tu mai ana ki tana taha, pera tonu me tana wawaitanga ki te Tarakona i mua atu : e heke ana te toto i ona ringaringa i ona waewae, otira e taka-

hia ana te Tarakona; a ka titiro atu tana rangatira ki a ia, me te ahua o te kaha, o te atawai ano hoki, a ka mea atu ki a ia 'E te pononga pai po-' 'no, e takahi koe ki te raiona ki te nakahi, ko te' 'raiona kuao ano hoki me te Tarakona e takahia' 'e koe ki raro i o waewae; aua e wehi, ko ahau' 'hoki te haere atu ana i a koe.' E mau ana enei kupu ki ona taringa ka oho ake ia i te tangi o ana hoa me te turituri o te Tarakona. A no te mea kua tupato a Akatohe ki tenei mea kihai ia i porangi; otira te pekenga ake, tu ana, wakamaua ana tana hoari ki tona huha, me te arai o tona uma otirawa te wakamau tera iho ano hoki era i ona waewae kahore hoki enei mea e wakarerea e ia ina moe; ano ka mau te arai o te matenga ki a ia ka tango tana ringa ki te arai mo mua i a ia, a ka koropiko ia ki te wenua ka karanga atu ki te Ariki a ka mahara ano hoki ia ki tana Piriniha; meireira ka rere atu ia ki te wawai. Ka kite te hoa riri i a ia, mahue ake te takatakahi i te hunga mate, a ka ahu mai ki a Akatohe. Katahi ano te

wawai nui na tenei hoia pai o tona Ariki ki te hoa riri. He tini ke nga hinganga iho o Akatohe ki ona turi, i te uekaha o nga patu o tona hoa riri, a maiengi wakauaua i a ia te arai pai o te waka-pono, hei pare ke i nga tao muramura o te hoa riri: otira ka pa ia ki te wenua, me te mea e wakakahangia ana ia, a ka wakakaha ona turi, ka kaha ano hoki te patu ki te kai wakamate. E wawai tonu ana ano ka torengi te ra; a meake te hoia pai hemo noa iho ka huihuia e ia tona kaha katoa me te karanga atu ki tona Piriniha, he patu kotahi ka u ka aue te Tarakona a oma tonu atu ana mahue iho a Akatohe. No konei a Akatohe ka hari a koropiko ana ia wakawetai ana; a titiro pu atu ia ki te wahi kua marake i ta raua wawai ko te Tarakona, ka kite ia i tona Ariki e haere mai ana i te ahiahi; a ka rongo ia i tona reo, ka kite i tona mata, a ka tika tona moe i moe ai ia, a noho tonu ana a Akatohe ki te aroaro o tona Piriniha.

KAI WAKAAKO. E aku tamariki, keihea te wahi o te Karaipiture kua waiho nei tenei korero, hei wakarite ki a koutou,

TANGATA MAORI. E mea ana a hau ko tera i korerotia e a hau i tetahi ra i te ono o nga upoko o te tuhituhinga o Paora ki nga Epehiana (te hunga o Epeha) 'Tangohia ki a koutou nga mea wawai' 'a te Atua, kia ahei ai koutou te wakatika i te ra' 'kino, a kia tu ai koutou ua mutu nga mea katoa.' 'E tu rapea, he mea witiki o koutou hope ki te' 'pono, me wakakakahu te tikanga hei arai mo te' 'uma ; ko raro o nga waewae kia herea ki te waka-' 'unga o te rongo pai o te rangimarietanga ; kei ru-' 'nga i enei katoa kia mau koutou ki te arai o te' 'wakaponu, ma reira koutou ka ahei ai te tinei i' 'nga matia muramura katoa o te Wairua kino.'

'Kia tango ano ki te potae o te oranga, ki te hoari' 'hoki o te Wairua, koia ia ko te kupu o te Atua :'

'me te inoi tonu hoki koutou i te Wairua ki nga' 'inoinga me te uinga.'

K. W. Ae ; koia ra tena ; kowai koia taua Pirini-

ha, i wawai nei ki te hoa riri, a muri iho ka tono i ona hoia ki te wawai ?

T. M. Ko Ihu Karaiti to tatou Ariki, i wawai nei ki a Hatana mo tatou ; a e tono ana i ona tangata i tenei wahi ki te tu i a ia.

K. W. Ko wai ona hoia ?

T. M. Ko ratou katoa kua oti nei te tuhono ki tonu hahi.

K. W. E mahara ana koutou ki ta te karakia iriirunga e mea ai ki tenei ?

T. M. Ka tohungia ra te tohu o te ripeka e te minita ki te rae o te tamaiti, e ai tana e meatia ana e ia, hei tohu kia kaua ai ia e wakama a mua ake nei ki te wakapuaki i te wakapono o te Karaiti i ripekatia, a kia maia te wawai i raro iho i tana kara, ki te kino, ki te ao, ki te rewera ; a kia pumau tonu hei hoia pono hei pononga mo te Karaiti mate noa ano.

K. W. He aha ta te Katikihama ingoa mo Hatana ko te tikanga kia wawai nei tatou ki a ia ?

T. M. Ko te hoa riri wakawairua.

K. W. Ko wai e wakaorangia ana i a ia ?

T. M. Ko ratou e noho inoi ana, e noho mataara ana, a e mau tonu ana ki nga kahu arai katoa o te tangata wakapono.

K. W. Ko wai e wakawaia ana ki te wakarere i anei ?

T. M. Ko tatou katoa ; e ngoikore ana hoki tatou a he mea ano ka hoha tatou ki te inoi ki te mataara.

K. W. E rokohina tatou e te aha, ki te mea ka hoha tatou, ka mutu te mataara ?

T. M. E rokohina tatou e te rewera, a ka riro i a ia.

K. W. Ki te mea ka mataara, e ora ranei tatou ?

T. M. Ae, ka tiakina hoki tatou e te Karaiti to tatou rangatira.

K. W. He aha tana kupu ki a tatou mo tenei i tana pukapuka ?

T. M. "Wawaitia te rewera ; a e oma atu ia i a" "koutou." Hemi, iv. 7.
